

177. sz. Ajánlás

a vegyi anyagok munkában történő használatánál fennálló biztonságról

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1990. június 6-án hetvenhetedik ülészakára ült össze,

Miután úgy határozott, hogy különböző javaslatokat fogad el a vegyi anyagok munkában történő használatánál fennálló biztonságról, amely tárgykör az ülészak ötödik napirendi pontjaként szerepelt,

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat a vegyi anyagokról szóló 1990. évi Egyezményt kiegészítő Ajánlás formájában adja közre;

a mai napon, 1990. június 25-én elfogadja az alábbi Ajánlást, amely „A vegyi anyagokról szóló 1990. évi Ajánlás” néven idézhető:

I. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. A jelen Ajánlás előírásai A vegyi anyagokról szóló 1990. évi Egyezmény (a továbbiakban „Egyezmény”) előírásaihoz kapcsolódóan alkalmazandók.

2. Az érintett munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel konzultálni kell a jelen Ajánlás rendelkezéseinek érvényre juttatását szolgáló intézkedésekről.

3. Az illetékes hatóság határozza meg a munkavállalók azon kategóriáit, akik részére bizonyos vegyi anyagok használata biztonsági és egészségi okból egyáltalán nem vagy csak előírt feltételek mellett, a nemzeti törvényekkel vagy rendelkezésekkel összhangban, szabad engedélyezni.

4. A jelen Ajánlás rendelkezései alkalmazhatók az olyan önfoglalkoztató személyekre is, akiket a nemzeti törvények vagy rendelkezések ilyenként ismerhetnek el.

5. Az illetékes hatóság által az Egyezmény 1. cikk 2(b) bekezdésével és 18. cikk 4. bekezdésével összhangban hozott, a bizalmas információ megőrzésére szolgáló különleges rendelkezések:

- (a) korlátozzák a bizalmas információ közlését azokra, akiknek arra a munkavállalók biztonsága és egészsége érdekében szükségük van;
- (b) biztosítsák a bizalmas információt szerzők egyetértését abban, hogy azt kizárólag biztonsági és egészségi szükség esetén használják fel, egyébként pedig megőrzik annak bizalmas jellegét;
- (c) rendelkezzenek a szóban forgó bizalmas információ szükséghelyzetben való azonnali közléséről,
- (d) rendelkezzenek úgy a bizalmas kezelésre vonatkozó, mind a visszatartott információ iránti igény jogosságának haladéktalan elbírálására vonatkozó eljárási szabályokról, ha a közlésre vonatkozóan véleményeltérés van.

II. BESOROLÁS ÉS KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK

BESOROLÁS

6. A vegyi anyagoknak az Egyezmény 6. cikk 1. bekezdése szerinti besorolásának ismérveit a vegyi anyagok jellegzetes tulajdonságaira kell alapozni, beleértve

- (a) mérgező tulajdonságaikat, a test bármely részén keletkező akut és krónikus egészségügyi hatásokkal együtt;
- (b) vegyi vagy fizikai tulajdonságaikat, gyúlékony, robbanékony, oxidáló és veszélyesen reakcióképes tulajdonságaikkal;
- (c) korrozív és ingerlő tulajdonságaikkal;
- (d) allergiakeltő és érzékenységet keltő tulajdonságaikkal;
- (e) rákkeltő tulajdonságaikkal;
- (f) embriót károsító és mutációt kiváltó hatásaikkal;
- (g) a szaporodási rendszerre gyakorolt hatásaikkal.

7. (1) Amennyiben ez gyakorlatilag lehetséges, az illetékes hatóság állítsa össze és rendszeresen korszerűsítse a munka során használt vegyi elemek és vegyületek összefoglaló jegyzékét, a kapcsolódó veszélyekre vonatkozó információkkal együtt.

(2) Az összefoglaló jegyzékbe még fel nem vett vegyi elemekre és vegyületekre vonatkozóan a gyártóktól és importőröktől, hacsak ez alól nem kaptak felmentést, meg kell kívánni azon információk közlését az illetékes hatósággal, a munkában való felhasználás előtt és az Egyezmény 1. cikk 2(b) bekezdése szerint a bizalmasság védelmét szem előtt tartva, amely a jegyzék karbantartásához szükséges.

CÍMKÉZÉS ÉS JELÖLÉS

8. (1) Az Egyezmény 7. cikke szerinti, a vegyi anyagok címkézésére és jelölésére vonatkozó követelmények biztosítsák azt, hogy a vegyi anyagokat kezelő vagy használó személyek felismerhessék és megkülönböztethessék ezeket a kezelés és használat során. Ezek az intézkedések a vegyi anyagok biztonságos használatát szolgálják.

(2) A veszélyes vegyi anyagok címkézési követelményei, a fennálló nemzeti vagy nemzetközi rendszerekkel egyezően, a következőket foglalják magukban:

- (a) a címkén megadandó információkat, ideértve, ha helyénvaló-
 - (i) a kereskedelmi elnevezéseket;
 - (ii) a vegyi anyag azonosítását;
 - (iii) a forgalmazó nevét, címét és telefonszámát;
 - (iv) a veszélyességi jeleket;
 - (v) a vegyi anyag használatával összefüggő különleges kockázatok jellegét;
 - (vi) biztonsági rendszabályokat;
 - (vii) a tétel azonosítását;

- (viii) arra vonatkozó nyilatkozatot, hogy a forgalmazótól beszerezhető a további információt nyújtó vegyi biztonsági adatlap,
 - (ix) az illetékes hatóság által felállított rendszer szerinti csoportosítást;
 - (b) a címke olvashatóságát, tartósságát és méretét;
 - (c) a címkék és jelképek egyöntetűségét, a színeket is beleértve.
- (3). A címke legyen könnyen érthető a munkavállalók számára.
- (4). A fenti (2) albekezdésbe nem tartozó vegyi anyagok esetében jelölés a vegyi anyag azonosságára korlátozódhat.

9. Ha a tartály mérete vagy a csomagolás jellege következtében a vegyi anyag címkézése vagy jelölése gyakorlatilag nem megoldható, egyéb hatékony felismerhetőségi jelekről kell gondoskodni, pl. függőcímke alkalmazásáról vagy kísérő okmányokról. Ez esetben is minden tartályon, amely veszélyes vegyi anyagot tartalmaz, megfelelő felirat vagy jelkép jelezze a tartalom veszélyességét.

ADATLAPOK A VEGYI BIZTONSÁGRÓL

10. (1) A veszélyes anyagok vegyi biztonsági adatlapjainak elkészítésére vonatkozó ismérvek biztosítják, hogy azok lényeges információkat tartalmazzanak, beleértve, megfelelően alkalmazhatóan, az alábbiakat:

- (a) a vegyi termék és a vállalat azonosítását (beleértve a vegyi anyag kereskedelmi vagy közönséges nevét és a forgalmazó vagy gyártó adatait);
- (b) összetételt/alkotóelemekről szóló információt (olyan módon, amely a veszélyesség értékelése céljából világosan azonosítja azokat);
- (c) a veszélyesség azonosítását;
- (d) elsősegély intézkedéseket;
- (e) tűzvédelmi intézkedéseket;
- (f) mentesítő intézkedéseket baleset esetén;
- (g) kezelést és tárolást;
- (h) az expozíció elleni védekezésről szóló információt/személyi védelmet (beleértve a munkahelyi expozíció nyomon követésére szolgáló lehetséges módszereket);
- (i) fizikai és vegyi tulajdonságokat;
- (j) stabilitást és reakcióképességet;
- (k) toxikológiai információkat (beleértve a testbe való bejutás esetleges útjait és az egyéb vegyi anyagokkal való együtthatás lehetőségét vagy a munka során előforduló veszélyeket);
- (l) ökológiai információt;
- (m) elhelyezésre vonatkozó megfontolásokat;
- (n) szállításra vonatkozó információt;
- (o) szabályozási információkat;
- (p) egyéb információkat (beleértve a vegyi biztonsági adatlap elkészítésének időpontját).

(2) Ha a fenti (1)(b) pontban szereplő alkotóelemek megnevezése vagy koncentrációja bizalmas információt tartalmaz, ezek az Egyezmény 1. cikk 2(b) bekezdése szerint a vegyi biztonsági adatlapról kihagyhatók. A jelen Ajánlás 5. bekezdése szerint kívánságra ezt az információt írásban közölni kell az illetékes hatósággal és az érdekelt munkaadókkal, munkavállalókkal és azok képviselőivel, akik beleegyeznek, hogy az információt csakis a munkavállalók biztonságának és egészségének védelmére fogják felhasználni és egyébként nem fedik fel.

III. A MUNKAADÓK FELELŐSSÉGE

A KITETTSÉG NYOMON KÖVETÉSE

11. (1) Ahol a munkavállalók veszélyes vegyi anyagok hatásának vannak kitéve, a munkaadótól meg kell követelni, hogy:

- (a) korlátozza, a munkavállalók egészségének védelmében, az ilyen vegyi anyagoknak való kitétséget;
- (b) értékelje, kövesse és jegyezze fel, szükség szerint, a levegőben lévő vegyi anyagok koncentrációját a munkahelyen.

(2) A munkavállalók és képviselőik, valamint az illetékes hatóság férhessen hozzá az ilyen feljegyzésekhez.

(3) A munkáltatók a jelen bekezdés szerinti feljegyzéseket az illetékes hatóság által megszabott időtartamra őrizték meg.

ÜZEMI ELLENŐRZÉS A MUNKAHELYEN

12. (1) A munkáltatók intézkedjenek arról, hogy a munkavállalókat a vegyi anyagok munkában történő használatából származó veszélyektől megóvják, az alábbi 13-16. bekezdésekben foglalt ismérveknek megfelelően.

(2) A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa által elfogadott, a „Multinacionális Vállalatokról és Szociálpolitikáról szóló Tripartit Elvi Nyilatkozat ” alapján az egynél több létesítménnyel rendelkező nemzeti vagy multinacionális vállalat, összes létesítménye vonatkozásában, hozzon biztonsági intézkedéseket a veszélyes vegyi anyagoknak való foglalkozási kitétségből következő egészségi ártalmak megelőzésére, ellenőrzésére és az ellenük való védelemre vonatkozóan, megkülönböztetés nélkül valamennyi létesítményének munkavállalójára, függetlenül a működési helytől vagy országtól.

13. Az illetékes hatóságnak biztosítania kell, hogy a veszélyes vegyi anyagok használatánál fennálló biztonság érdekében ismérveket állítsanak fel, beleértve, megfelelően alkalmazhatóan, az alábbiakat:

- (a) a testbe belélegzéssel, bőrön át való felvétellel vagy nyeléssel történő bejutásból következő akut vagy krónikus megbetegedések kockázatát;
- (b) a bőrrel vagy szemmel való érintkezésből következő sérülés vagy betegség kockázatát;
- (c) a fizikai tulajdonságokból vagy vegyi reakcióképességből eredő tűz, robbanás vagy egyéb események okozta sérülés kockázatát;

- (d) az alábbiak révén megtett elővigyázatossági rendszabályokat:
- (i) olyan vegyi anyagok használata, amelyek kiküszöbölik vagy minimalizálják a kockázatot;
 - (ii) olyan eljárások, technológiák vagy berendezések választása, amelyek kiküszöbölik vagy minimalizálják az ilyen kockázatot;
 - (iii) műszaki ellenőrző intézkedések alkalmazásával és megfelelő fenntartásával,
 - (iv) az ilyen veszélyeket kiküszöbölő vagy minimumra csökkentő munkarendszerek és gyakorlatok alkalmazásával,
 - (v) megfelelő személyi higiénias intézkedések és megfelelő egészségügyi felszerelések alkalmazásával,
 - (vi) a munkavállaló számára ingyenesen megfelelő személyi védőberendezések és ruházat beszerzésével, karbantartásával és használatával, ahol a fenti intézkedések a veszélyek elkerülésére nem bizonyultak elégségesnek,
 - (vii) jelzések és figyelmeztetések alkalmazásával,
 - (viii) sükséghelyzetekre való megfelelő felkészüléssel.

14. Az illetékes hatóság biztosítsa, hogy a veszélyes vegyi anyagok tárolási biztonságára megfelelő ismérveket állapítsanak meg, beleértve a következőkre vonatkozó rendelkezéseket:

- (a) a tárolt vegyi anyagok összeférhetősége és szétválasztása,
- (b) a tárolandó vegyi anyagok tulajdonságai és mennyisége,
- (c) a raktárak biztonsága, elhelyezése és hozzáférhetősége,
- (d) a tárolóedények szerkezete, jellege és épsége,
- (e) a tárolóedények töltése és ürítése,
- (f) címkézési és újracímkézési követelmények,
- (g) óvintézkedések gázok esetleges felszabadulása, tűz, robbanás és vegyi reakció ellen,
- (h) hőmérséklet, nedvességtartalom és szellőzés,
- (i) óvintézkedések és eljárások túlcordulás esetében,
- (j) eljárások vész helyzetben,
- (k) a tárolt vegyi anyagok esetleges fizikai és kémiai elváltozása.

15. Az illetékes hatóságnak biztosítania kell, hogy a veszélyes vegyi anyagok szállításával foglalkozó munkavállalók biztonságára az országos vagy nemzetközi szállítási rendelkezésekkel összeférhető ismérveket dolgozzanak ki, beleértve az alábbi területekre kiterjedő rendelkezéseket:

- (a) a szállítandó vegyi anyagok tulajdonságai és mennyisége,
- (b) a szállításhoz használt csomagolóanyagok és tartályok - beleértve csővezetékek - jellege, épsége és védelme,
- (c) a szállításban használt járműre vonatkozó kikötések
- (d) a betartandó útvonalak,
- (e) a szállítómunkások oktatása és minősítése,

- (f) a címkézési követelmények,
- (g) megrakás és lerakás,
- (h) eljárások túlcserélés esetében.

16. (1) Az illetékes hatóságnak biztosítania kell, hogy a veszélyes anyagok kezelésére fennálló országos és nemzetközi szabályzatokkal egyező ismérveket dolgozzanak ki a veszélyes vegyi anyagok és veszélyes hulladékok ártalmatlanítására és kezelésére betartandó eljárások tekintetében, a munkavállalók biztonsága elérésének érdekében.

2. Ezek az ismérvek az alábbiakra terjednek ki:

- (a) a hulladéktermékek azonosításának módszere,
- (b) a szennyezett tartályok kezelése,
- (c) a hulladéktartályok azonosítása, szerkezete, jellege, épsége és védelme,
- (d) a munkakörnyezetre gyakorolt hatások,
- (e) a lerakódó területek behatárolása,
- (f) személyi védőberendezések és ruházat rendelkezésre bocsátása, karbantartása és használata,
- (g) a lerakódás vagy kezelés módszere.

17. Az Egyezmény és a jelen Ajánlások alapján a vegyi anyagok munka során való használatára vonatkozó ismérvek a lehető legmesszebbmenően kapcsolódjanak össze a közönség és a környezet védelmével és az e célra megállapított ismérvekkel.

ORVOSI ELLENŐRZÉS

18. (1) A munkáltatótól vagy az országos törvények és gyakorlat szerint illetékes intézménytől meg kell követelni, hogy az országos törvényekkel és gyakorlattal egyező módon a munkavállalók szükséges orvosi ellenőrzéséről gondoskodják;

- (a) a munkavállalók egészségének értékeléséről a vegyi anyagok hatása okozta veszélyekkel szemben,
- (b) a munkával kapcsolatos betegségek és ártalmak diagnózisáról, amelyet a veszélyes vegyi anyagok hatása okozhat.

2. Ahol az orvosi vizsgálatok vagy kutatások eredménye klinikai vagy preklinikai hatást mutat ki, intézkedésekre van szükség a szóban forgó munkavállalókra gyakorolt hatás megelőzésére vagy korlátozására és egészségük további romlásának elkerülésére.

3. Az egészségügyi vizsgálatok eredményeit arra kell felhasználni, hogy a vegyi anyagok hatásával kapcsolatos egészségi állapotot meghatározzák, de nem szabad a munkavállaló diszkriminálására ezeket felhasználni.

4. A munkavállalók egészségi ellenőrzésére vonatkozó feljegyzéseket az illetékes hatóság által megállapított időre és az általa előírt személyek útján meg kell őrizni.

5. A munkavállalók akár személyesen, akár saját orvosuk útján hozzájuthassanak a saját egészségügyi jelentéseikhez.

6. Az egyedi orvosi feljegyzések bizalmas jellegét az orvosi etika általánosan elfogadott elvei szerint figyelembe kell venni.

7. Az orvosi vizsgálatok eredményeit az érdekelt munkavállalóknak világosan meg kell magyarázni.

8. A munkavállalók és képviselőik férjenek hozzá az orvosi feljegyzések alapján készült tanulmányok eredményeihez oly módon, hogy a munkavállalók személy szerint ne legyenek azonosíthatók.

9. Az orvosi feljegyzések eredményeit hozzáférhetővé kell tenni megfelelő egészségügyi statisztikák és járványügyi tanulmányok összeállítására, feltéve, hogy megőrzi a névtelenséget, amennyiben ez a foglalkozási betegségek felismerését és ellenőrzését elősegítheti.

ELSŐSEGÉLY ÉS VÉSZHELYZETEK

19. Az illetékes hatóság által lefektetett igényeknek megfelelően a munkáltatóktól megkövetelhető bizonyos módszerek betartása - beleértve elsősegély nyújtását a veszélyes vegyi anyagok munka során való használatából eredő vészhelyzetekben és balesetek esetén, és a munkavállalók ezen módszerekről való oktatásának biztosítása.

III. EGYÜTTMŰKÖDÉS

20. A munkáltatók, a munkavállalók és képviselőik a lehető legszorosabban működjenek együtt a jelen ajánlás alapján előírt intézkedések alkalmazásánál.

21. A munkavállalóktól meg kell követelni, hogy-

- (a) a lehetőséghez képest ügyeljenek saját biztonságukra és egészségükre, valamint az egyéb személyekért, akiket munkájuk során cselekedeteik vagy mulasztásaik érinthetnek, a munkáltatójuk által nyújtott oktatással és utasításokkal egyezően,
- (b) saját vagy mások védelmére beszerzett készülékeket megfelelően alkalmazzanak,
- (c) haladéktalanul ismertessenek feletteseikkel minden olyan helyzetet, amely véleményük szerint kockázattal járhat és amelyet maguk nem tudnak megfelelően rendezni.

22. A munka közbeni használatra szánt veszélyes anyagokra vonatkozó reklámanyagoknak fel kell hívniuk a figyelmet a veszélyességükre és az óvatossági rendszabályok szükségességére.

23. A forgalmazóknak felkérésre a munkáltatókat el kell látniuk rendelkezésre álló és olyan rendkívüli veszélyek értékeléséhez szükséges információkkal, amelyek egy adott vegyi anyag munka közben történő felhasználásánál előadódhatnak.

V. A MUNKAVÁLLALÓK JOGAI

24 (1) A munkavállalóknak és képviselőiknek az alábbi jogaik vannak:

- (a) a munkáltatótól meg kell kapniuk a vegyi biztonsági adatlapokat és egyéb információkat, amelyek alapján képesek megfelelő óvatosságot tanúsítani, munkáltatójukkal együttműködve, a munkavállalók védelmére a veszélyes vegyi anyagok munka közben történő használatából eredő lehetséges veszélyekkel szemben,

- (b) igényelni és részt venni a munkáltató vagy az illetékes hatóság által végzett vizsgálatban, amely kimutatja a vegyi anyagok munka közben történő használatából eredő veszélyeket.

2. Ha az igényelt információ az Egyezmény 1. cikkének 2/b bekezdése és 18. cikkének 4. bekezdése szerint bizalmas, a munkáltató igényelheti, hogy a munkavállalók vagy képviselőik azt a vegyi anyagok munka közben történő felhasználásának veszélyeire korlátozzák és minden ésszerű intézkedést megtegyenek annak biztosítására, hogy az információ ne jusson potenciális versenytársak tudomására.

3. Tekintettel a "Multinacionális Vállalatokra és Szociális Politikára vonatkozó Háromoldalú Elvi Nyilatkozatra", a multinacionális vállalatok felkérésére az érintett munkavállalók, a munkavállalók képviselői, az illetékes hatóság és a munkáltatók és munkavállalók szervezeteinek minden országban, amelyben működnek, bocsássák rendelkezésére a vegyi anyagok munka közbeni használatából helyi műveleteik közben származó szabványokra és eljárásokra vonatkozó információt, amelyeket más országokban alkalmaznak.

25. (1) A munkavállalók jogosultak-

- (a) képviselőik, a munkáltató vagy az illetékes hatóság tudomására hozni a potenciális veszélyeket, amelyek vegyi anyagok munka közbeni használatából származnak,
- (b) kivonni magukat a vegyi anyagok használatából származó veszélyek alól, ha ésszerűen feltehető, hogy biztonságuk vagy egészségük közvetlen és komoly veszélyben forog, s erről haladéktalanul értesítsék feljebbvalójukat,
- (c) alternatív munkahelyre, ha valamely egészségügyi feltétel, mint pl. vegyi érzékenység, valamely veszélyes vegyi anyagból származó ártalom fokozott veszélybe juttatja őket, ha rendelkezésre áll olyan munka, ahol ez a vegyi anyag nem szerepel, és a szóban forgó munkásoknak megfelelő képesítésük van vagy ésszerűen erre az alternatív munkára betaníthatók,
- (d) kárpótlásra, ha az (1) (c) alpontban szereplő eset munkanélküliséget okoz,
- (e) megfelelő orvosi kezelésre és kárpótlásra a vegyi anyagok munka közbeni használatából eredő ártalmaknál és betegségeknél.

2. A magukat az (1) (c) alpont szerint a veszély alól kivonó vagy az Ajánlás alapján járó jogaikat gyakorló munkavállalókat a jogtalan következmények ellen meg kell védeni.

3. Ha a munkavállalók az (1) (b) alpont szerint kivonták magukat a veszély alól, a munkáltató a munkavállalókkal és azok képviselőivel együttműködve haladéktalanul vizsgálja meg a veszélyt és tegye meg a szükséges helyesbítő lépéseket.

4. A nőmunkavállalóknak terhesség és szoptatás esetében joguk van alternatív munkára, amely nem jár együtt a születendő vagy szoptatott gyermek egészségére veszélyes vegyi anyagok használatával vagy ezek hatásaival, továbbá joguk van előző munkahelyükre való visszatérésre a megfelelő időpontban.

26. A munkavállalók kapjanak-

- (a) információt a vegyi anyagok csoportosításáról és címkézéséről és a vegyi biztonsági adatlapról számukra könnyen érthető formában és nyelven,
- (b) információt a kockázatokról, amelyek veszélyes vegyi anyagok munka közbeni használatából származhatnak,

- (c) a vegyi biztonsági adatlap alapján a munkahelyre specifikus írásbeli vagy szóbeli instrukciót, ha ez helyénvaló,
- (d) kiképzést és szükség esetén átképzést azokról a módszerekről, amelyek az ilyen kockázatok megelőzésére és ellenőrzésére és az ellenük való védelemre rendelkezésre állnak, beleértve a helyes tárolási, szállítási és hulladékeltávolítási módszereket, valamint vészhelyzeti és elsősegély intézkedéseket.